Kniha: Evžen Oněgin (Alexandr Sergejevič Puškin)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): Běla Štěpánková + Anežka

Alexandr Sergejevič Puškin

- Ruský básník (1799-1837)
- Prozaik, dramatik, kritik, publicista i historik
- Narodil se v Moskvě
- Pocházel ze starého šlechtického rodu. Jeho rodiče byli velmi vzdělaní a i jemu se dostalo dobrého vzdělání
- Vystudoval lyceum v Carském Selu
- Byl odpůrce cara a několikrát publikoval satirická díla, která vládce zesměšňovali či kritizovali
- Jeho verše kolovaly v řadě opisů, které se staly příčinou jeho vyhnanství na jih země
- Roku 1820 byl poslán do vyhnanství na jih Ruska, avšak o pět let později bylo vyhnanství zrušeno
- Car mu nejdříve dovolil žít v Moskvě (kde založil časopis Moskovskij Věstnik), později mohl žít i v Petrohradě
- V Petrohradě si našel krásnou manželku Natalii Nikolajevnu Gončarovovu (moskevská krasavice, jejíž půvab i okouzli cara)
- Později žil na carském dvoře, kde dostal práci, jako podkomoří
- Některé prameny uvádějí, že souboj, při kterém byl smrtelně postřelen do břicha, vyprovokoval milenec jeho ženy, jiné zase tvrdí, že lásku k jeho manželce sok jen předstíral, aby mohl Puškina zabít
- Jisté je to, že krátce po souboji prohlásil doktor Puškinův stav za beznadějný
- O dva dny Puškin v bolestech zemřel. Psal se rok 1837

Další díla:

- Kapitánská dcerka
- Piková dáma
- Ruslan a Ludmila
- Cikáni
- Piková dáma

Literárně historický kontext

- romantické ideály
- individualismus
- svoboda→ revolta → nezávislost
- harmonie s přírodou
- rozpor mezi snem a skutečností je pro hrdinu tak propastný, že většinou končí svůj život tragicky
- častokrát ztotožnění s autorem- autobiografičnost

Další autoři tohoto období:

- **Rusko:**
  - Michail Jurjevič Lermontov (Hrdina naší doby – filoz. román)
  - Ivan Alexandrovič Gončarov (Oblomov – román)
- **Francie**
  - Victor Hugo (Legenda Věků – trojdílný cyklus básní, Ubožáci – román, kritika francouzské společnosti)
  - Stendhal (Červená a černý – román, Kartouza Parmská – psychologický dvoudílný román)
- **Anglie**
  - WaterScott (Ivanhoe – román)
  - P.B. Shelley (odpoutaný Prométheus – dramatická utopická báseň)
  - G.G Byron (Childe Haroldova pouť – autobiografický moderní epos)
- **Německo**
  - Bratři Grimmové

- **Česko**
  - Karel Hynek Mácha (Cikáni – román, Obrazy ze života mého – 2 soubory povídek, Máj)
  - Karel Sabina (Na poušti – román)

Rozbor díla: Evžen Oněgin

- Druh: lyricko-epické dílo, převažuje epika
- Forma: poezie
- Žánr: veršovaný román (poéma)

Motivy v díle:

Neopětovaná láska, nebojácnost projevit svoje city, zklamání, zrada v přátelství, postava nespokojeného poutníka, který touží po klidu a usazení

Téma díla:

Osud lehkovážného skeptického mladíka, který si trochu zahrává s city druhých a pozdě si uvědomí důležité věci, které chce napravit, ale už to nelze.

Kompozice:

- chronologická

Základní dějová linie:

Evžen Oněgin je znuděný životem v Moskvě plným plesů, zábavy, proto když se dozvídá, že jeho strýc je na pokraji smrti, s radostí odjíždí daleko od Moskvy na venkov, kde strýc vlastní

statek. Při příjezdu už se nestihne se strýčkem rozloučit, ale zúčastní se jeho pohřbu. Jeho otec mu nezanechal skoro žádné peníze, protože se zadlužil, takže mu zděděný majetek přišel vhod. Na venkově je to asi týden skvělé, obdivuje krásy přírody, ale pak se vše zase vrací do starých kolejí. Evžen se začíná nudit a jenom leží a nic nedělá. Seznámí se s básníkem Vladimirem Lenskym a začnou spolu polemizovat o různých tématech. Vladimir jej pozve do domu rodiny Larinových, kde se poprvé setkává s Vladimirovou snoubenkou, krásnou Olgou, a též krásnou, ale méně upovídanou Taťjánou. Evžen o Olze prohlásí, že je povrchní a nevhodná pro inspiraci, ale Taťjána je prý pro poezii ideální, tajemná, mlčenlivá a plná citu.

Taťjána se do Oněgina na první pohled zamiluje a postupem času v ní začnou nádherné pocity vřít tak moc, že to dále nevydrží, a napíše Oněginovi milostný dopis, což je v té době velmi neobvyklé. Žena nepíše milostný dopis muži, ale naopak. Dopis je plný opravdového citu a vášně a svědčí o tom, že Oněgin je její životní láskou. Evžen ji však s pohrdavostí odmítá. Přiznává sice, že se mu líbí, ale vysvětlil jí, že není vhodný typ pro manželství a že by byli leda tak nešťastní. Taťjána se uzavírá do sebe a zažívá těžké období plné smutku a odmítnutí.

Taťjáně se zdá zlý sen, kde Oněgin zabil svého přítele, snoubence její sestry, Vladimira. Všichni se sejdou na oslavě Taťjániných jmenin, kde Oněgin koketuje s Olgou a zraní tím nejen Vladimira, ale i Taťjánu. Tančí spolu celý večer a žárlivý Vladimir vyzve Oněgina na souboj na život a na smrt, který se má konat druhý den ráno. Oněgin, aby zachoval svou čest, nabídku přijímá a v souboji Vladimira zabíjí. Poté opouští venkov, zpytuje své svědomí a odjíždí na dlouhou cestu po Rusku.

Olga se vzpamatuje ze smrti Vladimira celkem rychle a brzy se provdá. Zde je vidět, jak její láska byla nestálá a povrchní. Zhrzená Taťjána se však nechce bavit ani zamilovat a uzavírá se ještě víc do sebe. Vrací se k statku Oněgina, začne tam chodit častěji a ponoří se do četby knížek z jeho knihovny a snaží se pochopit osobnost svého milého.

Matka Lorinová se rozhodne odjet s Taťjánou do Moskvy, kde ji její teta uvede do společnosti.

Po 6 letech se vrací Oněgin zpátky do Moskvy, má za sebou dlouhé putování například po Kavkazu nebo Oděsu. Na plese potká krásnou ženu, která mu učaruje. Když se zadívá blíže, pozná v ní Taťjánu a nemůže uvěřit její změně. Od knížete zjistí, že je to jeho manželka, kněžna. Oněgin se baví s Taťjánou a snaží se na ní spatřit nějaké známky oživení dávných citů či radosti, že se zase shledávají, ale marně. Z mladé dívky je teď rozumná, vyrovnaná, dospělá a vdaná žena a zdá se, jako by na tehdejší pobláznění zapomněla. Oněgin chodí na všechny akce, kde by ji mohl i jen na chvíli spatřit a jeho cit tak sílí, že se rozhodne napsat jí milostný dopis. V něm se ospravedlňuje, proč ji kdysi odmítl, prý ze strachu o svobodu. Ale teď zjistil, že bez ní

nemůže žít a že jen ona ho učiní šťastným.

Přijde ke kněžně do sídla a poklekne před ní a vyzná jí city. Spatří plačící Taťjánu, která zahodila masku vyrovnané ženy a poddala se svým pocitům. Řekne Oněginovi, že až do konce života bude její jedinou pravou láskou a že by raději žila s ním na venkově v chudobě, než v Moskvě obklopena bohatstvím, avšak má manžela, kterého si nadevše váží a zůstane mu věrná. Oněgin odchází a žije do konce života nešťasten.

Časoprostor:

- Místo: ruský venkov, Moskva, různá místa v Rusku (při Oněginově putování)
- čas: počátek 19. století

Postavy:

Hlavní:

- **Evžen Oněgin** – znuděný, povrchní, vzdělaný, namyšlený, šlechtický mladík, chodil často na plesy, ale postupně se začínal nudit a s ženami si jen hrál, do příchodu na venkov nepotkal žádnou, do které by se zamiloval, Oněgin se během příběhu rozvíjí a uvědomí si, jaký byl hlupák
- **Taťjána Larinová** – uzavřená, upřímná, možná až moc důvěřivá, sečtělá, krásná dívka, liší se od ostatních dívek, není marnivá, plesy ji nezajímají a raději by si sama někde v přírodě četla, nebojí se projevit své city, vidíme zde velký osobní rozvoj postavy
- **Vladimir Lenskij** – básník o pár let mladší než Oněgin, zamiluje se do Olgy a chce si ji vzít, je jeho múzou, najde v Oněginovi dobrého společníka
- **Olga Larinová**– krásná, mladá, marnivá dívka, mladší sestra Taťjány, na rozdíl od své sestry miluje plesy a dokáže být koketní, má ráda společnost mužů

Vedlejší:

- Matka Larinová
- Oněginův strýc
- sousedé
- teta Larinová

- sluha Oněgina

Vypravěč:

- er-forma i ich-forma

Jazyk:

Dílo je napsáno spisovným jazykem, nachází se zde mnoho vložených francouzských slov a odkazů na jiné autory a jejich díla (G. G. Byron, Walter Scott).

Dělí se na 8 hlav, které se pak dělí na jednotlivé části označené římským číslováním. Na začátku každé hlavy je uvedena citace spisovatelů, filozofů. Je zde použita oněginská strofa = 14 8-9 slabičných veršů.

Jsou zde vidět časté kontrasty mezi venkovským životem a životem ve městě, Olgou a Taťjánou, Oněginem a Lenským. Autor často promlouvá ke čtenářům a lehce zmiňuje pár informací o sobě.

Najdeme zde mnoho uměleckých prostředků jako jsou metafory, anafory, přirovnání, hyperbola, personifikace, inverze, přesahy, řečnické otázky, apostrofy, archaismy.

Ohlas díla:

V Severní včele zkritizovali 7. hlavu „7. hlava nemohla mít úspěch, protože naše doba a Rusko jde kupředu, ale pisatel zůstává na místě.“ Puškin na to odpověděl: „Doba může jít klidně dopředu a vědy se mohou zdokonalovat, ale poezie zůstává na svém místě: cíl je stejný, prostředky také. Básnické dílo může být slabé, nepodařené, mylné – může za to jenom autorův talent, ne doba, která ho předběhla.“

Podle tohoto díla složil ruský skladatel Petr Iljič Čajkovskij stejnojmennou operu, která měla premiéru v roce 1879. Román se dočkal několika filmových zpracování např.: film Oněgin

(1999) s Ralphem Fiennesem a Liv Tylerovou. Také se hraje v mnoha divadlech po celém světě, u nás například v Divadle Petra Bezruče.

Toto dílo ve mně zanechalo velkou stopu, protože odvaha Taťjány ve století, ve kterém žila, je vskutku obdivuhodná, jelikož její skutek by se bála udělat leckterá žena v současnosti. Krásné bylo také pozorovat osobní vývoj postav Taťjány a Evžena, Evžen se totiž vlastně dostal tam, kde Taťjána začala, on jí nakonec také napíše dopis a dočká se chladného odmítnutí.